

ด่วนมาก

ที่ พม ๐๔๐๒/ ๑๕๖๕

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๑๐๓๔ ถนนกรุงเกษม แขวงมทนานาค

เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่..... 1667 กคต
รับที่(อีเมล).....
วันที่..... ๒ ก.พ. ๒๕๖๔ 14:30

เรื่อง รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
๒. สรุปผลการประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓
๓. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๒

ด้วยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขอเสนอเรื่อง รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๒ มาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีทราบ โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) รวมทั้งสอดคล้อง/เป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในด้าน (๔) การลดความเหลื่อมล้ำ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์) ในฐานะประธานกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และกำกับการบริหารราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

ด้วยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นายจตุติ ไกรฤกษ์) ปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ได้มีมติการประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓ เห็นชอบรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบข้อมูลสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศไทย และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนในเชิงนโยบายต่อไป

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เป็นเรื่องที่เข้าข่ายต้องนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) เรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีหรือต้องเสนอคณะรัฐมนตรี รวมทั้งเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๙ (๑๐) ที่กำหนดให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติเสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

/๓. สารสำคัญ...

๓. สารสำคัญ

รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๒ มีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมข้อเสนอเชิงนโยบายหรือบทสรุปผู้บริหาร สถานการณ์ทั่วไป สถิติการสังคมสำหรับผู้สูงอายุไทย สถานการณ์เด่นปี ๒๕๖๒ และงานวิจัยสถิติการเพื่อผู้สูงอายุไทย สารสำคัญสรุปได้ดังนี้

๓.๑ บทสรุปผู้บริหารและข้อเสนอแนะ

ปี ๒๕๖๒ ประชากรรุ่นเกิดล้าน (คนที่เกิดในช่วงปี ๒๕๐๖ - ๒๕๒๖) มีอายุ ๓๖ - ๕๖ ปีแล้ว อีกเพียง ๔ ปีข้างหน้า เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๖๖ จะมีคนไทยอายุถึง ๖๐ ปี ปีละล้านคน จำนวนการเกิดในประเทศไทยปี ๒๕๖๒ ลดต่ำลงเหลือเพียง ๖.๑ แสนคน

การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทยมีการพัฒนาการที่น่าสนใจ ทั้งในแง่สิทธิประโยชน์และความครอบคลุม การจะส่งเสริมและพัฒนากลไกการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น อาจทำได้โดยการพิจารณาถึงข้อเสนอแนะ ๓ ประการ ดังนี้

๑) ทบทวนและคำนึงถึงความยั่งยืนและภาระทางด้านงบประมาณอย่างจริงจังต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุผ่านโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ ในการช่วยเหลือหรือส่งเสริมสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่มีการดำเนินการอยู่ในขณะนี้ เช่น การให้เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่เป็นหนึ่งในสวัสดิการด้านการทำงานและการมีรายได้สำหรับผู้สูงอายุ แม้ว่าจะช่วยบรรเทาความทุกข์ยากทางการเงินให้แก่ผู้สูงอายุเฉพาะหน้าแต่ขณะเดียวกันความท้าทายของภาระทางด้านงบประมาณของประเทศและวิธีการนำเงินที่ได้รับเพื่อไปสร้างประโยชน์หรือต่อยอดเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาชีพและการดำรงชีวิตส่วนบุคคลในระยะยาว ยังคงเป็นโจทย์ที่ท้าทายให้ภาครัฐและสังคมต้องพิจารณา

๒) ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ เกี่ยวกับปรัชญาในการจัดสวัสดิการสังคมให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงในบริบทของสังคม และมีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น ทั้งสำหรับผู้สูงอายุและประชากรกลุ่มวัยอื่นในสังคมไทย ด้วยการก้าวให้พ้นจากแนวคิดที่มุ่งเน้น “การสงเคราะห์” ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายที่ค่อนข้างเฉพาะเจาะจง เพื่อเดินหน้าไปสู่การยอมรับแนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมบนพื้นฐานของ “สิทธิพลเมือง” ดังนั้น ในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยไม่ว่าจะเป็นเพศใด วัยใด หรือมีเศรษฐกิจฐานะใดต่างควรมีสิทธิในการเข้าถึงและได้รับการจัดสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐาน ทั้งจากภาครัฐและทุกภาคส่วนในสังคมอย่างทั่วถึง และ ถ้วนหน้า

๓) กระจายความรับผิดชอบในการจัดสวัสดิการสังคมผ่านการสร้าง “หุ้นส่วน” ด้วยการให้ภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีศักยภาพในสังคม ทั้งจากครอบครัว อาสาสมัคร ชุมชน ท้องถิ่น สถาบันศาสนา และภาคประชาสังคม รวมถึงภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม การลดบทบาทการเป็น “เจ้าของ” และการเพิ่มบทบาทการเป็น “เจ้าภาพ” ในการจัดสวัสดิการของรัฐไม่เพียงจะช่วยแบ่งเบาภาระงบประมาณของภาครัฐ แต่ยังเป็นการส่งเสริมขีดความสามารถในการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยให้เป็นไปตามแนวนโยบาย “สวัสดิการแห่งรัฐ” ซึ่งมีเป้าหมายที่จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Leave no one behind) และนำพาคนไทยทุกคนสู่ความเท่าเทียมอย่างแท้จริง

๓.๒ ส่วนที่ ๑ : สถานการณ์ทั่วไป

ในปี ๒๕๖๒ โลกมีผู้สูงอายุครบ ๑,๐๐๐ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๓ ของประชากรทั้งโลก และทวีปเอเชียมีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดในโลกคือ ๕๘๖ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๓ ของประชากรทั้งทวีป รองลงมาเป็นทวีปยุโรปมีผู้สูงอายุ จำนวน ๑๘๙ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๙ ของผู้สูงอายุทั้งโลก โดยแอฟริกาเพียงทวีปเดียวที่ยังไม่เป็นสังคมสูงอายุ และยังมีพบว่าประเทศจีนมีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด จำนวน ๒๔๑ ล้านคน และญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีอัตราผู้สูงอายุสูงสุดในโลก ร้อยละ ๓๔

จากประชากรทั้งหมด ๑๒๗ ล้านคน ในขณะที่ประชากรโลกกำลังเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่ช้าลงแต่ประชากรสูงอายุกลับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ศตวรรษิกชน” หรือคนที่มีอายุ ๑๐๐ ปีขึ้นไปกำลังมีสัดส่วนสูงขึ้นอย่างรวดเร็วมาก ในกลุ่มประเทศอาเซียนเข้าเกณฑ์ที่จะเรียกได้ว่าเป็น “สังคมสูงวัย” โดยอาเซียนมีประชากรสูงอายุ ๗๐ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๑ ของประชากรอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียนมี ๔ ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม และมาเลเซีย ที่เป็นสังคมสูงอายุแล้ว ซึ่งในปี ๒๕๖๒ เป็นปีแรกในประวัติศาสตร์ที่จำนวนผู้สูงอายุมากกว่าเด็ก โดยประชากรสูงอายุไทยมี จำนวน ๑๑.๖ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕ ของประชากรทั้งหมดและพบว่าภาคเหนือเป็นภาคที่มีอัตราผู้สูงอายุสูงสุดถึงร้อยละ ๒๒ รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ ๒๐ ภาคกลางและภาคใต้มีอัตราผู้สูงอายุต่ำสุด ร้อยละ ๑๕ ในขณะที่เดียวกันอายุคาดเฉลี่ยของคนไทยมีแนวโน้มที่จะยืนยาวขึ้น ปัจจุบันคนไทยมีอายุ ๗๖ ปี (ผู้ชาย ๗๓ ปี ผู้หญิง ๘๑ ปี) ปี ๒๕๖๕ ประเทศไทยจะเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ คือ มีประชากรสูงอายुर้อยละ ๒๐ และปี ๒๕๗๖ ประเทศไทยจะเป็นสังคมสูงอายุนับสูงสุดคือ มีประชากรสูงอายुर้อยละ ๒๘

๓.๓ ส่วนที่ ๒ : สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรสูงอายุทำให้การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุกลายเป็นอีกประเด็นที่ท้าทายของสังคมไทยรัฐจึงต้องทำให้คนในสังคมได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๓.๓.๑ Social Welfare ความหมายและขอบเขตของสวัสดิการสังคม นักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ให้คำนิยามความหมายของคำว่าสวัสดิการสังคม ไว้อย่างหลากหลาย และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การให้ความหมายต่อคำว่าสวัสดิการสังคมที่แตกต่างกันนั้น จำแนกออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ (๑) สวัสดิการสังคมในฐานะการเป็นสถาบัน (๒) สวัสดิการสังคมในฐานะวิชาชีพ และ (๓) สวัสดิการสังคมในฐานะระบบบริการ

ความหมาย สวัสดิการสังคม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคม การแก้ไข ปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งพาตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการ ยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

๓.๓.๒ Pillars of Welfare System รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม ระบบสวัสดิการ ๔ เสาหลัก ประกอบด้วย

๑) การให้บริการทางสังคม (Social services) การให้บริการขั้นพื้นฐานกับประชาชนทุกคนด้วยการใช้แนวคิดสวัสดิการถ้วนหน้า

๒) การประกันสังคม (Social insurance) การให้ความคุ้มครองทางสังคมโดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มประชากรผู้ใช้แรงงานหรือผู้มีรายได้ประจำ

๓) การช่วยเหลือทางสังคม (Social assistance) การให้ความช่วยเหลือทางสังคมด้วยการให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนที่อยู่นอกขอบข่ายการประกันสังคมในลักษณะต่าง ๆ

๔) การสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม (Social support partnership promotion) การส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมจัดสวัสดิการสังคม

๓.๓.๓ Social Welfare for Elderly สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุจำแนกตามสิทธิผู้สูงอายุแห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยแบ่งเป็นขอบเขตของสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสิทธิผู้สูงอายุแห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนี้

๑) การศึกษา สวัสดิการด้านการศึกษา เป็นสิทธิประชาชนทุกคนพึงมีโอกาสในการส่งเสริมพัฒนาตนเอง โดยรูปแบบการศึกษาควรต้องจัดให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน อีกรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้ของผู้สูงอายุไทยที่ได้รับการตอบรับอย่างดี คือ โรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีการกำหนดเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ๔ มิติ คือ มิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่สถาบัน หน่วยงาน หรือชุมชนจัดตั้งขึ้น โดยปี ๒๕๖๒ มีโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๕๕๕ แห่งทั่วประเทศ

๒) สุขภาพอนามัย ผู้สูงอายุไทยมีสิทธิในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข อาทิ สวัสดิการโรงพยาบาลข้าราชการ กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติหรือบัตรทอง โดยมีผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแล จำนวน ๒๑๙,๕๑๘ คน

๓) สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย ทั้งการอาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยเดิม และการสร้างที่อยู่อาศัยเชิงสถาบัน โดยในปี ๒๕๖๒ มีการปรับปรุงซ่อมบ้านให้กับผู้สูงอายุ จำนวน ๓,๒๐๐ หลัง เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่อาศัยในสถานที่ที่มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อการใช้ชีวิตโดยลำพังอิสระ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมชุมชน และสถานที่สาธารณะให้เอื้อต่อการเข้าถึงบริบทของผู้สูงอายุและคนทุกวัย จำนวน ๒๐ แห่ง

๔) การทำงานและการมีรายได้ หลักประกันด้านการทำงานและการมีรายได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในภาคเอกชน รัฐบาลจึงออกมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนจ้างแรงงานผู้สูงอายุเข้าทำงานมากขึ้น โดยกำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับจ้างผู้สูงอายุเข้าทำงานโดยให้ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลแก่บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนซึ่งรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน อีกทั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เป็นอีกกลไกหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน เป็นสถานที่จัดกิจกรรมและบริการผู้สูงอายุในชุมชน และสนับสนุนการประกอบอาชีพ และการถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุให้ประชาชนทั่วไปเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาเพื่อประกอบอาชีพมากขึ้น โดยปี ๒๕๖๒ มี ศพอส. จำนวน ๑,๔๘๙ แห่ง ทั้งนี้ ผู้สูงอายุยังได้รับสวัสดิการจากภาครัฐ และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีรายได้และมียางทำ อาทิ การสนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพผู้สูงอายุผ่านกองทุนผู้สูงอายุ จำนวน ๘,๙๙๑ คน เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน ๙.๐๙ ล้านคน การจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ประมาณ ๔ พันล้านบาท และสวัสดิการขั้นพื้นฐานอีกรูปแบบหนึ่งคือ บำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนการออมแห่งชาติ

๕) นันทนาการ เป็นบริการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้สึกร่วมกันของสังคมให้แก่ผู้ใช้บริการ โดยมีการจัดการแข่งขันกีฬาอาวุโสแห่งชาติ การส่งเสริมกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ และการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ

๖) กระบวนการยุติธรรม การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งปกป้องและคุ้มครองผู้สูงอายุ จากการทารุณกรรม หรือแสวงหาประโยชน์ โดยมีขอด้วยกฎหมายหรือกฎหมายหรือกฎหมาย

๗) บริการทางสังคม เป็นการสังคมสงเคราะห์ เป็นการให้ความช่วยเหลือในทางปฏิบัติแก่ผู้ที่มีความต้องการพิเศษ อาทิ การช่วยเหลือการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

การช่วยเหลือผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก อีกทั้งมีกลไกในระดับพื้นที่ให้บริการ คือ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม. เขียวชาญด้านผู้สูงอายุ) และอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น

๓.๔ ส่วนที่ ๓ : สถานการณ์เด่นในรอบปี ๒๕๖๒

๓.๔.๑ คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ได้ประกาศเกียรติคุณยกย่องให้ นายแพทย์บรรลุศิริพานิช เป็นผู้สูงอายุแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๒ เพื่อเป็นเกียรติและแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นเจริญรอยตาม

๓.๔.๒ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้ประกาศแต่งตั้งศิลปินแห่งชาติ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ จำนวน ๑๒ คน เป็นศิลปินแห่งชาติประจำปี ๒๕๖๒ โดยทั้ง ๑๒ คน เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งควรค่าแก่การศึกษาต่อเยาวชนรุ่นหลัง

๓.๔.๓ กรอบแนวคิดธนาคารเวลา ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อรองรับส่งเสริมให้คนในสังคมดูแลซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะดูแลกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น ผู้สูงอายุ เด็ก เป็นต้น

๓.๔.๔ นวัตกรรมเพื่อผู้สูงอายุไทย ได้แก่ (๑) แอปพลิเคชัน อาทิ สูงวัย Fighting FFC Airsync 4.0 และ Young Happy และ (๒) สิ่งประดิษฐ์ อาทิ อุปกรณ์ตรวจจับการล้มของผู้สูงอายุ รถเข็นแบบปรับยีนได้

๓.๔.๕ ผู้สูงอายุกับการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า การใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตเทศบาล ๓ เท่าตัว ในปี ๒๕๖๑ ในหมู่ผู้สูงอายุที่ใช้อินเทอร์เน็ต ผู้สูงอายุใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำทุกวันเพิ่มจากร้อยละ ๓๑ ในปี ๒๕๕๑ เป็นร้อยละ ๘๘ ในปี ๒๕๖๑

๓.๔.๖ เรื่องราวของผู้สูงอายุผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกวันนี้มีผู้สูงอายุหลายคนใช้สื่อสังคมออนไลน์ อาทิ ยูทูป เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม เป็นช่องทางเผยแพร่เรื่องราว ความสามารถ และธุรกิจของตนเอง เช่น “ตาแก้ว ยายเสริม – ตายายสอนหลาน” “ป้าเกษ – สูงวัยลุยไปทั่ว” “ลุงใจกับอ้ายแฉม – ศิลปินเพลงพื้นบ้าน” “มนุษย์ต่างวัย” “คุณป้าปอมปอม – ครีมนุษย์ป้า” “ป้าแป๋ว – แบ็คแพ็ค” เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เช่น “ลุยไม่รู้โรย” “SUPER 60+ ชูเปอร์ซิกตี้ อัจฉริยะพันธุ์เก่า” “เดอะวอยซ์ ซีเนียร์ The voice senior”

๓.๔.๗ สมอเงา : ภัยเงียบของผู้สูงอายุ สภาพร่างกายที่เสื่อมถอยเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ภาวะสมอเงาเป็นอีกโรคหนึ่งที่พบว่า ยิ่งอายุยืนมากก็ยิ่งเสียง อากาศสมอเงาไม่ใช่การเจ็บป่วยทั่วไปแต่ การที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ การมีกลไกการดูแลช่วยเหลือในชุมชนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้ทั้งผู้สูงอายุสมอเงาและผู้ดูแลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๓.๔.๘ ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน เป็นไปตามแนวคิดของการดูแลระยะกลาง (Intermediate care) มุ่งให้ผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในการทำหน้าที่ของร่างกายจากสาเหตุต่าง ๆ ได้รับการฟื้นฟูสุขภาพในศูนย์บริการที่ดี ตั้งอยู่ในชุมชนใกล้บ้าน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุและครอบครัว ซึ่งเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของชมรมผู้สูงอายุกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

๓.๔.๙ การดูแลแบบประคับประคองเพื่อผู้ป่วยจากไปอย่างสงบและสมศักดิ์ศรี มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ป่วยและญาติสามารถใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทางร่างกายและจิตใจ จนกระทั่งจากไปอย่างสงบ

๓.๔.๑๐ รถพุ่มพวงตลาดที่เคลื่อนเข้าถึงบ้านผู้สูงอายุ ตลาดเคลื่อนที่ในรูปแบบของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่นำสินค้าอาหารสด แห้ง นานาชนิดไปยังบ้านของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในที่เดิมให้นานที่สุด เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางของผู้สูงอายุ

๓.๕ ส่วนที่ ๔ : งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุไทย

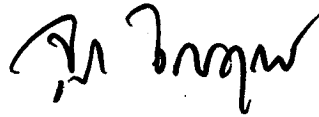
การพัฒนาาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการดูแลระยะยาว (Long-term care) สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ การประเมินผลระบบการให้บริการการดูแลระยะกลาง (Intermediate Care) ข้อเสนอการพัฒนากิจการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ และข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาาระบบหลักประกันถ้วนหน้าการดูแลระยะยาวในประเทศไทย

๔. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาแล้ว เห็นสมควรเสนอรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนในเชิงนโยบายต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิติ ไกรฤกษ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กรมกิจการผู้สูงอายุ

โทร ๐ ๒๖๔๒ ๔๓๓๗ ต่อ ๔๔๕

โทรสาร ๐ ๒๖๔๒ ๔๓๓๗ ต่อ ๓๐๘

E-mail policy@dop.mail.go.th